

האבות הן המרכבה - בארץ ישראל

ביסוד זה שהשי"ת הוא אלקי הארץ בייחוד, וא"י היא נחלת ה', הוא מבאר את עונשם הכבד שלעשוי סדום בפירושו לתורה (פרשת וירא בראשית יט, ט) "דע כי משפט סדום היה למעלה ארץ ישראל, כי היא מכלל נחלת ה', ואינה סובלת אנשי תועי' בות, וכאשר תקרא את הנזי' כולו מפני תועי' בותם, הקדימה וראתה את העם הזה שהיו רעים מכולם לשמים ולבריות, ושמונו עליה רפאה לעולם, מפני שעבור טובתו נתנו אותה לבני מר', לישראל העתידים לירשה. כאשר תראה בן: נפרית ומלת שרפה כל ארצה מאכזפת סדום ועמורת אדמה וצב' וי"ם כחפפה סדום ונחלתו (דברים כט, כב) כי היה באומות רעים וחטאים מחד ולא עשה בה ככה, אבל למעלה ארץ הזאת היה הכל, כי שם היכל ה"י".

הרי לפנינו סגולה וייתורה של א"י, שהיא היכל ה' והקב"ה קרא שמו עליה: אלקי הארץ, ולגדול מעלתה שהיא נתונה בידיו ית' והיא נחלתו המיוחדת לשמו "לא נתן עליה מן המלאכים קצין שוטר ומושל" ותהיה לישראל קדושה המיוחדת שמו והם זרע אבותיו עמו ונחלתו, ולכן דולה האחריות בה, שהרי: אינה מקיימת עוברי עברה.

שקולה ישיבת א"י כנגד כל המצות שבתורה

דע אחרי שמצונו בחו"ל (ספרי פרשת ראה) ע"פ: וישראל אתה וישבת בה (דברים יא, לא) כי ישיבת א"י שקולה כנגד כל המצות שבתורה, והנה ביאור הדבר הוא ביסוד משפט אבות שהוא סימן לבנים, והיותו על פי מה שאמרנו (וזהו דבר חדש מד, א) שרמ"ח מצות עשה שבתורה הן כנגד אברות אבות, וראו דא תפקידתא, קמיינתא דפקידא קב"ה לאברהם מצות עשה (סוד הדבר הוא כי המצות הראשונה שצוה הקב"ה לאברהם היתה מצות עשה).

ואילו ש"ס"ה לא תעשה שבתורה הן כנגד יצחק אבינו, ותפקידתא קמיינתא דליה מצות לא תעשה הוה דכתיב: אל תרד מצוריתא נשם כו, א כלומר, הציווי הראשון שנצטוו אבות היה לא תעשה, והנה שתי המצוות, הן המצוה שצטוו אברהם, וכן זו שנצטוו יצחק היו אודות א"י, כי הציווי לאברהם היה ללכת לא"י בקום עשה, ואילו הציווי ליצחק היה שלא ירד מהארץ, בשב ואל תעשה, אך הצד השווה בשבתיהן היא מצות ישוב א"י.

הרי לפנינו שיתורן של רמ"ח מצות עשה וישיבת א"י לא תעשה, שנצטוו אברהם ויצחק היו מצות ישיבת ארץ ישראל, כך שיישבתה שקולה כנגד כל המצות שבתורה וכמו שפירש הרמב"ם זללה"ה (בראשית כו, א) את **אני מנחם עתה שלא תנא ממנה לעולם, כי כל הארצות האלה אתן לזרעך**, ולכן הורו על חו"ל כי ישיבת א"י שקולה כנגד כל המצות שבתורה.

ותראה שקראו לה חו"ל לאבות דר"י (פ"ח) בשם חיים, כמו שאמר: ותתייבבי בארץ יצחק (ויחזקאל כו, א) וכן אמרו (שחר טוב פרק טו ע"ה): כי הצלת נפשי ממות האל רגלי מדחי לתתלתי למי אלקים בארץ החיים (תהלים כו, יד) זו ארץ ישראל, והיינו שארץ ישראל לבדה היא ארץ חיים, שעליה אמר (דברים יד, ז) ואתם הדברים בה אלקים - אלקי הארץ - חיים כלכם היום.

ועל תורתך - בשביל זכות עקב, כדכתיב: ויקם עדות בעקב וגו' (תהלים עח, ה) ועל חוקיך שהודעתנו, כי החוק הוא גזירה מן השי"ת, מצד מדת הדין, ואל זה זכר מצד יצחק".

כלומר, ברכת הארץ היא שבחה של א"י, אך"ת עם זה חובה עלינו להזכיר את שבחם של האבות "שהארץ שייכת להם והם שייכים אליה ביותר", להודיע כי מה שזכינו אליה הוא מכח השבועה וההבטחה שהביאם הקב"ה, ואף ברית תורה - שאלהיה איום קשורים באופן ישיר לא"י, בהיותם חובת הנון, עם כל זאת זכינו להם בשביל הארץ ומכחה בזכות אבותינו הקדיר שים אברהם, יצחק ועקב.

השי"ת הוא אלקי הארץ

תורה לנו הרמב"ן זללה"ה בפירושו לתורה (ויקרא יח, כה) כי ארץ ישראל "היא נחלת ה' מיוחדת לשמו, לא נתן עליה מן המלאכים קצין שוטר ומושל, בהנחילו אותה לעמו המיוחד שמו זרע אבותיו וכו', ולכן אמר כי מפני שהם מיוחדים לשמו, בעבור כן נתן להם הארץ וכו'. והנה בחוצה לארץ א"י שהכל לשם הנכבד, אין תורה בה שלמה, בעבור המשתתפים המושלים עליה, והעמים תועים אחרי שריהם לעבוד גם אותם וכו', והנה השם הנכבד יתברך אלקי האלקים בכל העולם, ואלקו ארץ ישראל שהיא נחלת ה', וזה טעם: וזהו אחרי אלהי נכר הארץ (דברים לא, טו) כי תחלוצות נכרים בארץ השם ונבטלתו, וזהו שסמך: לא ידע את משפט אלקי הארץ, וישלח כס את האריות והנמס ממותים אותם, כאשר אינם יודעים את משפט אלקי הארץ (מלכים ב, יז) וזהו הכותמים לא חיו מעשים בארצם בעבודת אלילים וכו' לשלח בהם את האריות, ובבואם בארץ חשם ועשו שם כמעשיות הראשונים, שלם בהם האריות הממיתים אותם, וכן שם בספרא (תורה כהנים קדושים יא, יז) ולא תקרא אתכם הארץ וגו' (ויקרא יח, כה) ארץ ישראל אינה כשאר ארצות, אינה מקיימת עוברי עברה".

יתר על כן, עיקר מקום קיום המצות הוא לדעתו בא"י "כי עיקר כל המצות ליושבים בארץ ה'" ועיי"ש שהביא ראיה לכך מהספרי עקב מג שאפילו מצות שכן חובת הגוף צריך לקיימם בחו"ל אך רוק בלול: הארץ חיה וצויה עליהם כשנחזור לארץ: ולכן צויה עקב אבות לבניו בבואם לא"י: השירור את אלהי הנכר אשר בתוכם והטחורו (בראשית לה, א) "והשם לו לבדו טענת עלילות, שמתה רחל בדרך בתחילת בואם לארץ, כי בזכותה לא מתה בחו"ל, ובזכותה לא ישב בארץ עם שתי אחיות, והיא היתה הנשואת באיסור האחות וכו', ומעבודת השם לשמור כח הקיבול כפי המקום, על כן כתיב: את משפט אלקי הארץ (מלכים טו, טו)".

כן עמדם הארץ, שהם ענין אחד. הרי ממורש שקדושת האבות והיותם מרכבה עליהם, הוא מכחה וסגולתה של ארץ ישראל.

ארץ חמדה טובה ורחבה - כנגד שלשת אבות

יתר על כן, יתקנו לנו למור בברכת הארץ שבברכת המזון: ארץ חמדה טובה ורחבה, וביאר המהר"ל בספרו "נתיבות עולם" (נתיבות המעלה פרק יח) כי ג שמות אלו: חמדה, טובה, ורחבה, הם כנגד שלשת אבות, והיינו: חמדה כנגד אברהם ובזכותו, והטעם לכך "כי אברהם היה נחמד בעיני הכל, כי עשה טוב עם הכל, כמו שהיתה מדתו של אברהם לעשות חסד וטוב עם הבריות, ואדם כמו זה אין בספק שהוא נחמד בעיני הבריות מצד הנהגתו, כאשר הוא מקובל על הבריות" (ועיי"ש מה שהביא ראיות לכך) הרי שבגלל אברהם נקראת הארץ בשם: ארץ חמדה.

ואילו טובה קרויה הארץ "בשביל עקב, כי הטוב הוא שאין בו פסולת, ולכן יעקב נקרא טוב, לפי שלא היה בזרע פסולת, ולכן ברכותיו היתה הארץ טובה בכל, ואין בה פסולת" ואף השם: רחבה נובע מכותו של יצחק אבינו "שיראה לו החרחבה ביותר, כמו שאמר יצחק: כי עתה רחוב"י לו ופרטיו בארץ (בראשית כו, כב) והוא ז"ל מצוין "ואלו דברים הם מופלגים בחכמה מאד, ולכן הזכיר אלו שלשה דברים".

על ברתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדנו ועל חוקיך שהודעתנו

בא וראה גדול מעלתה של ארץ ישראל, כי בגללה עמד יחד זכו ישראל למצות מילה ולקבל את התורה, והוא כמו שכתב המהר"ל ז"ע (שם לחלק) "ועל זה אמר שצריך להזכיר בברכת הארץ ברית תורה (ברכות מה, א) כי בשביל הארץ וזכית ישראל אל שני דברים אלו, דהיינו המילה והתורה, ועל ידם ישראל נבדלים אלקים לגמרי, המלה רבה ישראל נבדלים מן פשר תחת המשמית הנדלה לעמרי, וכל זה זכו להם המעלה הנבדלת לגמרי, וכל זה זכו בשביל הארץ, כי הארץ נבדלת מכל שאר ארצות בקדושה, ובשביל זה זכו לקטת עד מעלה היא המילה, ועוד יותר על זה התורה, והכל מצד זכות ארץ ישראל, כי שם ראוי להיות התורה, כי אוריא א"י מכתים (נ"ב קנ"ג) א ולכן אמר שצריך להזכיר בברכת הארץ ברית תורה, והבן הדברים האלו מאד".

לאור האמור יתבאר מה שיתקנו בברכה זו: על ברתך שחתמת בבשרנו, ועל תורתך שלמדנו, ועל חוקיך שהודעתנו, כי הכל הוא בזכות שלשת האבות "כי המילה הוא לאברהם, - על בריתך שחתמת בבשרנו -

הורה לנו רבן של ישראל וסניגוריו ה"קדושת לוי" (פרשת וישלח ד"ה ויעל מעליו אלקים) שהאבות הקדושים שהן הן המרכבה כדז"ל (בראשית רבה פב ו) הוא דוקא "רק בהיותם בארץ ישראל" וראייתו היא ממה שפירש"י ז"ל עה"כ (ברא" שית לא, ג) ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותי ולמולדתך ואהיה עמך "אבל בעודך מחובר לטמא, אי אפשר להשרות שכינתי עליך".

ובזה יישב (שם) את תמיתה רש"י ז"ל עה"כ (שם לה, ג) ויעל מעליו אלקים במקום אשר דבר אתו "איני יודע מה מלמדנו" כי פסוק זה בא ללמדנו שהאבות הן הן המרכבה מה בא"י, כמו שהזכירו ז"ל (בראשית רבה שם) את הפסוק האמור: ויעל מעליו אלקים, והיינו מאחר ש"זה היה הדיבור הראשון בשבוב אל ארץ כנען לדבר עמו נחמות, כי הדיבור בשכם (שם לה, א: קום עלה בית אל ושב שם) לא היה רק ציווי ללכת בית אל, מה שאין כן בבית אל דובר עמו דברים העתידים ונח" מות לו ולזרעו, ואז נשתלם הוא להיות מהמרכבה, ולכן נאמר כאן: ויעל מעליו שלמדו רבותינו ז"ל שאבות הן הן המרכבה".

הרי לפנינו גדולת האבות בעצמם ומכוחם כן מקדושת ארץ ישראל, ובאמת מפורש כן בדברי רבינו המהר"ל ז"ע בספרו "דורד" חיים" (אבות פרק ה' משנה ט' ד"ה גלות בא לעולם) בביאורו של מה שאמרנו (ויקרא רבה לו, ט) עה"כ: וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק, ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור (ויקרא כו, מ) ולמה הוא מזכיר זכות אבות, ומזכיר זכות הארץ עמם וכו', משל למלך שהיה לו

קהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא בא"י

ברכת מזל טוב נאמנה

שלוחה בזה מעוטקא דליבא למעלת כבוד ידידנו הגאון הגדול המפורסם אביר ההוראה ממדלי פוסקי תורה, נש"ת

רבי שלמה זלמן אויערבאך שליט"א

ראש ישיבת קול תורה

ולמפי"כ בנו ידידנו הרב הגאון המפורסם ח"כ נודע לשרת

הרב מרדכי שליט"א

רב סניגורא - תל אביב

לשמחת נישואי הנכד הבת למז"ט

ולמפי"כ ידידנו הרב הגאון המפורסם ח"כ א"ש חסיד המעט נודע לשרת

רבי יהודה טרגר שליט"א

רי וילניץ - אנטוורפן

לשמחת אירוסיו הנכדה הבת

זכור לרוות הרבה נחת קדושה מכל יוצא מתוך החרבה הדעת וכט"ס

ולמפי"כ חתנו ידידנו הרב הגאון המפורסם ח"כ א"ש חסיד המעט נודע לשרת

רבי יהודה טרגר שליט"א

קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה מעוטקא דליבא למעלת כבוד הרב הגאון המפורסם, מרביץ תורה, איש חי ורב פעלים לתורה ולחיות הדת וגדלי הכשרות

כש"ת רבי דניאל לוי שליט"א

אב"ד ק"ק עדת שירון ציריך יצ"ו

לשמחת אירוסיו הבן החשוב עב"ג למז"ט

וברכתיו צרופה בזה שיזכה לרוות הרבה נחת קדושה מכל יוצ"ח מתוך החרבה הדעת וכט"ס

המחנה החרדי